

KAUNO APYLINKĖS TEISMAS

NUTARTIS

2022 m. lapkričio 28 d.
Kaunas

Kauno apylinkės teismo Kauno rūmų teisėja Virginija Melienė sekretoriaujant Dainai Cikanavičienei, Eglei Staržinskienei, dalyvaujant pareiškėjos L. D. ir suinteresuoto asmens V. D. atstovui advokato padėjėjui Juliiui Paškevičiui, suinteresuotiems asmenims D. D., A. C., suinteresuoto asmens R. J. atstovei advokato padėjėjai Jolantai Ramoškienei, išvadą duodančios institucijos Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyriaus atstovei I. G., pareiškėjai L. D., suinteresuotiems asmenims R. J., G. D., V. D. nedalyvaujant,

viešame teismo posėdyje išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos L. D. pareiškimą dėl termino palikimui priimti atnaujinimo ir teismo leidimo išdavimo suinteresuotiems asmenims D. D., G. D., A. C., R. J., V. D., išvadą duodanti institucija Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Kauno miesto vaiko teisių apsaugos skyrius.

Teismas

n u s t a t ė:

pareiškėja kreipėsi į Kauno apylinkės teismą prašydama atnaujinti terminą palikimui priimti ir išduoti teismo leidimą nepilnamečio vaiko V. D. vardu priimti palikimą, atsiradusį po palikėjo V. D. mirties pagal antstolio sudarytą apyrašą. Pareiškėja procesiniuose dokumentuose ir pareiškėjos atstovas teismo posėdžio metu nurodė, kad pareiškėja 2005 m. gruodžio 2 d. susituokė su A. D., 2006 m. birželio 20 d. jie susilaukė dukros V. D. A. D. 2007 m. kovo 7 d. mirė, 2013 m. sausio 29 d. pareiškėja su dukra V. D., išvyko gyventi į Norvegiją. 2021 m. balandžio 20 d. mirė palikėjas V. D. (nepilnametės senelis), 2022 m. gegužės 18 d. buvo kreiptasi į Kauno rajono 5-ąjį notaro biurą su prašymu suteikti informaciją apie paveldėjimo bylos užvedimą po palikėjo V. D., mirties, 2022 m. gegužės 24 d. iš notaro biuro gauta informacija, jog antstoliai, advokatai ir palikėjo kreditoriai nuo 2010 m. kovo 31 d. duomenis apie palikimą priėmusius įpėdinius, kai palikimas buvo priimtas po 2010 m. kovo 31 d., gali gauti tiesiogiai iš Testamentų registro, todėl nepateikė duomenų apie paveldėjimo bylos užvedimą. 2022 m. gegužės 25 d. Valstybinės įmonės Registrų centras pažymoje iš testamentų registro nurodoma, kad Kauno rajono 5-ajame notaro biure palikimą po palikėjo V. D. mirties priėmė D. D., G. D., A. C., R. J. Nurodė, kad pareiškėja su dukra daug metų gyvena Norvegijoje, neturi Lietuvoje daug giminaičių, apsilankymai gana reti pareiškėja nepalaikė nuolatinio bendravimo su palikėju ir apie jo mirtį sužinojo 2021 m. liepos mėnesį likus dviem savaitėms iki termino palikimui priimti suėjimo iš palikėjo dukters R. J., kuri sakė, kad palikėjas V.D. nieko nepaliko, todėl net neverta „tvarkytis palikimo“. Pareiškėja išvykimo į Lietuvą dviejų savaitių bėgyje

negalėjo suderinti su darbo grafiku, V. D. skambino į Kauno rajono 5-ąjį notaro biurą išsiaiškinti kaip ji galėtų priimti palikimą, jei negali grįžti su mama į Lietuvą ir pateikti prašymo dėl palikimo priėmimo iki termino palikimui priimti suėjimo. Notarė Lijana Gačionienė informavo, kad V. D. gali atsiųsti ranka surašytą prašymą ir įgalioti kitą asmenį priimti palikimą jos vardu, ką suinteresuotas asmuo ir atliko (įgaliojo K. S. su L. D. sutikimu, išsiuntė notarei Lijanai Gačionienei), tačiau jokio atsakymo iš Kauno rajono 5-ojo notaro biuro nesulaukė. Nurodė, kad pareiškėja grįžo į Lietuvą su dukra ir Jonavos rajono 2-ajame notaro biure V. D., pritariant pareiškėjai įgaliojo K. S. atstovauti jos interesus ir vesti paveldėjimo bylą po palikėjo V. D. mirties, tačiau K. S. nepavyko tinkamai atstovauti V. D. interesams priimant palikimą. Su pareiškėja susisiekus Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos (toliau – VTAS) specialistams dėl V. D. teisių įgyvendinimo, pareiškėja kreipėsi į kvalifikuotus teisininkus, kurie galėtų ją atstovauti tvarkant paveldėjimo klausimus. Buvo kreiptasi į VTAS dėl duomenų pateikimo apie tėvų valdžios įgyvendinimą V. D. atžvilgiu, į Kauno rajono 5-ąjį notarų biurą su prašymu suteikti informaciją apie paveldėjimo bylos užvedimą, sužinojusi apie pareigą pasirūpinti savo dukters teisių įgyvendinimu, pareiškėja iš karto ėmėsi aktyvių veiksmų dėl atsiradusio palikimo priėmimo nepilnametės V. D. vardu. Terminas palikimui priimti praleistas vienerius metus, atsiradęs dėl objektyvių priežasčių (išvykimas iš Lietuvos, sužinojimas apie palikėjo mirtį tik likus kelioms savaitėms iki termino palikimui priimti suėjimo ir įgaliojimas kitą asmenį kaip galima greičiau priimti palikimą V. D. vardu, tačiau nesėkmingai. Be to, įstatyminis paveldėjimo santykių reguliavimas, prioretizuoja nepilnamečio vaiko kaip įpėdinio interesus, V. D. dėl nepilnametystės negalėjo pati priimti palikimo, todėl šiuo atveju palikimo priėmimo termino atnaujinimas padėtų užtikrinti jos kaip įpėdinės tinkamą paveldėjimo teisių įgyvendinimą. Be išankstinio teismo leidimo tėvai neturi teisės savo nepilnamečių vaikų vardu priimti ar atsisakyti priimti palikimo, VTAS pažymoje nurodyta, kad pareiškėjos šeima nėra žinoma dėl netinkamo vaiko teisių įgyvendinimo, prašo išduoti leidimą pareiškėjai nepilnametės V. D. vardu priimti palikimą, atsiradusį po palikėjo mirties kaip palikėjo vaikaitei.

Teisme gauti suinteresuotų asmenų A. C., G. D., atsiliepimai dėl pareiškėjos prašymo, kuriais neprieštaraujama pareiškimo tenkinimui. Teismo posėdžio metu suinteresuoti asmenys A. C. ir D. D. nurodė, kad sutinka su pareiškėjos pareiškimu, kad būtų atnaujintas terminas ir leista nepilnamečiai V. D. paveldėti V. D. palikimą.

2022 m. rugsėjo 21 d. teisme gautas suinteresuoto asmens R. J. atsiliepimas, kuriame nurodoma, kad pareiškėja L. D. negali būti pareiškėja, pareiškėja turi būti V. D., o L. D. gali būti tik jos įstatyminė atstovė, be to suinteresuotas asmuo nesutinka su pareiškimu. Procesiniame dokumente ir teismo posėdžio metu R. J. atstovė nurodė, kad 2021 m. balandžio 20 d. mirė suinteresuoto asmens R. J. tėtis V. D., jo laidotuvėse dalyvavo pareiškėjos tėvas V. L., kuris neabejotinai informavo apie V. D. mirtį ir pareiškėją; be to, suinteresuotas asmuo A. C. 2021 m. gegužę pranešė tiek pareiškėjos seseriai K., tiek messenger siuntė pranešimą pareiškėjai, informuojant, kad Kauno 5-ajame notarų biure bus užvesta paveldėjimo byla, o V. D. bus įtraukta į įpėdinių sąrašą. Akivaizdu, ką pripažino ir pareiškėja pareiškime, kad apie V. D. mirtį ji sužinojo 2021 m. gegužės mėn. Be to pavadėjimo byloje Nr. 125/2021 yra fiksuota eilė pareiškėjos susirašinėjimų su notare, pareiškėja vengė priimti palikimą, sudarė kliūtis ir kitiems įpėdiniams susitvarkyti palikimo priėmimą, pareiškėja neprišidėjo prie laidotuvių išlaidų, net nepasiteiravo apie turėtas išlaidas. Nurodė, kad į Lietuvą pareiškėja grįžta po 3 kartus per metus, Lietuvoje gyvena pareiškėjos giminės, kurių ji atvyksta aplankyti, švęsti šeimos šventes. Terminas palikimui priimti buvo suėjęs, tačiau 2021 m. liepos 21 d. pareiškėja nesikreipė į Kauno 5-ąjį notarų biurą, bet nuvyko į Jonavos 2-ąjį notarų biurą, kur sudarė įgaliojimą, kurio pagrindu pavedė K. S. (seseriai) tvarkyti paveldėjimo klausimus, ji gi galėjo kreiptis į suinteresuotus asmenis ir šie būtų pasirašę sutikimus priimti (įtraukti) V. D. į įpėdinių sąrašą ir šiai dienai nebūtų reikėję papildomų teisminių procesų, papildomų išlaidų ir veltui sugaišto laiko (praėjo daugiau nei metai). Pareiškėja net negali būti pareiškėja, ji gali būti tik dukters įstatyminė atstovė, sąmoningai vengė priimti palikimą tinkamai ir laiku, į teismą kreipėsi tik po VTAS ir prokuratūros kreipimosi, nurodant apie galimybę inicijuoti administracinę teiseną už motinos valdžios panaudojimą priešingai dukros interesams. Šiuo atveju nurodomos priežastys nėra svarbios atnaujinti praleistą terminą, nelaikoma sąžiningu veikimu, vaikas negali turėti daugiau teisių, nei bet kuris kitas suaugęs asmuo,

jei su tokiomis priežastimis kreiptųsi bet kuris suaugęs asmuo į teismą, jam terminas tikrai nebūtų atnaujintas. V. D. 2021 m. liepos 21d. Messenger pranešimu rašė suinteresuotam asmeniui R. J. pranešimą, kad ji neatsisako palikimo, kad ji Lietuvoje ir tvarkosi palikimo klausimus, tačiau į teismą šiuo pareiškimu pareiškėja kreipėsi tik 2022 m. gegužės 30 d., t. y. praėjus dar 10 mėnesių po praleisto termino. Pavedėjimo bylos Nr. 125/2021 duomenimis visi įpėdiniai nurodė V. D. kaip įpėdinę (nenuslėpė šio fakto), kuriai yra 16 metų, nuo 2021 m. gegužės 28 d. iki 2022 m. balandžio 26 d. Kauno 5-ojo notarų biuro notarė susirašinėjimais ragino atlikti veiksmus, susijusius su palikimo priėmimu, tačiau pareiškėja be jokių objektyvių ir svarbių priežasčių šia teise nepasinaudojo, todėl terminą palikimui priimti praleido sąmoningai, t. y. savo veiksmais išreiškė valią atsisakyti priimti palikimą.

Suinteresuotas asmuo V. D. pateikė atsiliepimą, kuriame nurodė, kad ji sutinka su pareiškimu. Mirus tėčiui su mama išvyko gyventi į Norvegiją, su mama retai lankydavosi Lietuvoje, apie palikėjo V. D. mirtį sužinojo 2021 m. liepos pradžioje iš savo mamos, kadangi iki palikimo priėmimo termino suėjimo buvo likę tik dvi savaitės, ji negalėjo suderinti išvykimo į Lietuvą iki termino priimti palikimą pabaigos dėl mamos darbo grafiko. Ji skambino į Kauno rajono 5-ąjį notaro biurą išsiaiškinti, kaip galėtų priimti palikimą, jei negali grįžti su mama į Lietuvą ir pateikti prašymo dėl palikimo priėmimo iki termino palikimui priimti suėjimo, notarė informavo, kad ji galinti atsiųsti ranka surašytą prašymą ir įgalioti kitą asmenį priimti palikimą jos vardu, ką V. D. ir padarė. 2022 m. liepos 21 d. su mama grįžusi į Lietuvą, Jonavos rajono 2-ajame notaro biure pritariant mamai ji įgaliavo K. S. atstovauti jos interesus ir vesti paveldėjimo bylą po palikėjo V. D. mirties. K. S. kreipėsi į teismą dėl palikimo priėmimo termino atnaujinimo ir teismo leidimo išdavimo dėl palikimo priėmimo nepilnamečio vardu, tačiau teismas atmetė pareiškimą dėl netinkamo atstovavimo. Neturint teisinių žinių, K. S. nepavyko tinkamai įgyvendinti notarinio įgaliojimo suteiktų V. D. teisių.

Civilinėje byloje VTAS pateikė išvadą, kurią palaikė ir teismo posėdžio metu. Nurodė, kad pareiškėja prašo pratęsti terminą priimti palikimą nepilnamečio vaiku vardu, t. y. reikalavimas pareikštas apginant nepilnamečio vaiko turtinius interesus, pareiškėjos prašymas pagrįstas, kadangi jis pareikštas ginant nepilnamečio vaiko turtines teises, per šį laiką pareiškėja atliko aktyvius veiksmus, t. y. kreipėsi į notarą. Atsižvelgiant į tai, kad tik dalis įsipareigojimų yra išviešinama, todėl visada egzistuoja galimybė, kad apie kitus įsipareigojimus taps žinoma jau po palikimo priėmimo, ir nepilnametis atsakys kreditoriams visu savo turtu, todėl prašomas palikimo priėmimo būdas pagal apyrašą geriausiai atitiktų nepilnamečio vaiko interesus, taip būtų apgintos jo turtinės teisės ir interesai.

Teismas

k o n s t a t u o j a:

Prašymas tenkinamas.

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėja yra suinteresuoto asmens nepilnamečio vaiko V. D. (*neskelbtina*) įstatyminė atstovė (motina), nepilnamečio vaiko V. D. tėvas A. D. yra miręs (*neskelbtina*), gyventojų registro pažyma (2022 m. gegužės 16 d. Nr. GR.3A-4244-1) patvirtina, kad nuo 2013 m. sausio 29 d. pareiškėja išvyko gyventi į Norvegiją, testamentų registro išrašas ir paveldėjimo bylos duomenys patvirtina, kad 2021 m. balandžio 20 d. mirė palikėjas V. D., testamentų registre nėra įregistruotų testatoriaus V. D. sudarytų testamentų, Kauno rajono 5-ajame notaro biure palikimą po palikėjo V. D. mirties priėmė D. D., G. D., A. C., R. J., paveldėjimo teisės liudijimas nėra išduotas; VTAS 2022 m. balandžio 29 d. informacija apie šeimą Nr. 2SD-3010 patvirtina, kad pareiškėjos šeima VTAS nėra žinoma; pašto kvitas patvirtina, kad notarei Lijanai Gačionienei 2021 m. liepos 8 d. buvo išsiųstas laiškas, kaip nurodė pareiškėja, V. D. ranka surašytas sutikimas priimti senelio V. D. palikimą ir įgaliojimas K. S. tvarkyti paveldėjimo bylą, Jonavos rajono 2-ojo notaro biuro 2021 m. liepos 22 d. įgaliojimas Nr. 3987 patvirtina, kad V. D., pritariant pareiškėjai, įgaliavo K. S. atstovauti jai ir vesti paveldėjimo bylą mirus jos senelei A. D. ir seneliui V. D.; nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išrašas patvirtina, kad palikėjui priklausė dalis nekilnojamojo turto

(*neskelbtina*); Kauno apylinkės teismo civilinės bylos Nr. S2-20743-1158/2021 duomenys patvirtina, jog 2021 m. rugpjūčio 13 d. buvo kreiptasi į teismą su pareiškimu dėl teismo leidimo išdavimo V. D. vardu, priimti palikimą atsiradusį po jos senelės A. D. ir senelio V. D. mirties, kurį 2021 m. rugpjūčio 17 d. nutartimi teismas atsisakė priimti. Taip pat nustatyta, kad 2022 m. gegužės 18 d. vyko pareiškėjos atstovo susirašinėjimas su Kauno rajono 5-uoju notaro biuru dėl paveldėjimo bylos užvedimo. Paveldėjimo bylos duomenys patvirtina, kad nuo 2021 m. gegužės 28 d. vyko pareiškėjos ir Kauno rajono 5-ojo notaro biuro susirašinėjimas dėl pareiškėjų nepilnametės dukters palikimo po jos senelių A. D. ir V. D., priėmimo; taip pat patvirtina, kad Kauno rajono 5-ojo notaro biuro notarė 2022 m. kovo 30 d. kreipėsi į VTAS ir 2022 m. balandžio 14 d. į Kauno apygardos prokuratūrą dėl nepilnametės V. D. paveldėjimo teisės įgyvendinimo, Kauno apygardos prokuratūra priėmė nutarimą reikalauti VTAS spręsti dėl priemonių teisės pažeidimams pašalinti taikymo, VTAS kreipėsi į pareiškėją, kuri 2022 m. balandžio 21 d. sudarė teisinių paslaugų sutartį, 2022 m. gegužės 31 d. kreipėsi į teismą.

Dėl pareiškėjos civilinėje byloje

Nepilnamečių nuo keturiolikos iki aštuoniolikos metų, taip pat fizinių asmenų, kurių civilinis veiksnumas tam tikroje srityje apribotas, atstovais pagal įstatymą teisme yra atitinkamai jų tėvai, įtėviai ar rūpintojai (CPK 38 straipsnio 2 dalis). Prašymą dėl leidimo išdavimo vaikų vardu priimti ar atsisakyti priimti palikimą mirus vienam iš tėvų pateikia vienas iš tėvų (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Teisėjų Senato 2003 m. birželio 20 d. nutarimo Nr. 41 6.4. punktas*). Pažymėtina, kad nepilnamečiai, kurių interesams turi įtakos kreipimasis į teismą dėl atitinkamo teismo leidimo išdavimo, prašyme dėl leidimo išdavimo nurodomi suinteresuotais asmenimis (CPK 37 straipsnio 1 dalis) (*Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Teisėjų Senato 2003 m. birželio 20 d. nutarimo Nr. 41 6.5. punktas*). Nagrinėjamu atveju pareiškėja, kaip įstatyminė savo nepilnametės dukters atstovė, kreipėsi į teismą su pareiškimu dėl termino atnaujinimo ir dėl teismo leidimo išdavimo palikimui, nepilnamečio vaiko vardu, priimti. Atsižvelgdamas į teisinį reguliavimą, nurodytas aplinkybes, teismas sprendžia, kad L. D. yra tinkama pareiškėja šioje byloje.

Dėl prašymo atnaujinti praleistą terminą palikimui priimti

Sutinkamai su Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 5.1 straipsnio 1 dalimi, paveldėjimas yra mirusio fizinio asmens turtinių teisių, pareigų ir kai kurių asmeninių neturtinių teisių perėjimas jo įpėdiniam pagal įstatymą arba (ir) įpėdiniam pagal testamentą. Paveldėjimo teisė užtikrina, kad po asmens mirties jo sukurtos vertybės kartu su jų suvaržymais ar be jų pagal testamentą išreikštą mirusiojo valią ar pagal įstatymo nuostatas bus perimtos jo artimųjų ar kitų asmenų. Paveldinti įvyksta universalus teisių perėmimas, t. y. teisės perimamos nepasikeitusiu pavidalu, visa apimtimi ir tuo pačiu momentu, jeigu nėra kokių nors įstatyme nustatytų išimčių. Vadovaujantis CK 5.50 straipsniu, tam, kad įgytų palikimą, įpėdinis turi jį priimti. CK 5.50 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad įpėdinis laikomas priėmusiu palikimą, kai jis faktiškai pradėjo paveldimą turtą valdyti arba padavė palikimo atsiradimo vietos notarui pareiškimą dėl palikimo priėmimo. To paties straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad šiame straipsnyje nurodyti veiksmai turi būti atliekami per tris mėnesius nuo palikimo atsiradimo dienos. CK 5.57 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad šio kodekso 5.50 straipsnyje nustatytą palikimo priėmimo terminą teismas gali atnaujinti, jeigu pripažįsta, kad terminas praleistas dėl svarbių priežasčių. Sutinkamai su CK 5.3 straipsniu, palikimo atsiradimo laiku laikomas palikėjo mirties momentas, o tuo atveju, kai jis paskelbiamas mirusiu, diena, kurią įsiteisėjo teismo sprendimas paskelbti palikėją mirusiu, arba teismo sprendime nurodyta mirties diena. Nagrinėjamu atveju palikėjo V. D. mirties data yra 2021 m. balandžio 20 d. Pareiškėja prašo atnaujinti dėl svarbių priežasčių praleistą palikimo priėmimo terminą, nurodė, kad apie palikėjo mirtį sužinojo tik 2021 m. liepos mėn. Teismo nustatytos aplinkybės rodo, jog pareiškėja informaciją apie palikėjo mirtį žinojo jau 2021 m. gegužės 28 d., nes dėl dukters paveldėjimo teisės susirašinėjo su Kauno rajono 5-ojo notaro biuru, t. y., dar nepasibaigus CK 5.50 straipsnyje įtvirtintam trijų mėnesių

palikimo priėmimo terminui, todėl teismas sutinka su suinteresuoto asmens R. J. atstove, kad pareiškėja neteisingai nurodė apie palikėjo mirties fakto sužinojimą. Teismas sutinka su suinteresuoto asmens R. J. atstove, kad pareiškėja kreipėsi į teismą po VTAS ir prokuratūros kreipimosi, nurodant apie galimybę inicijuoti administracinę teiseną už motinos valdžios panaudojimą priešingai dukros interesams, tačiau bylos duomenys taip pat patvirtina, kad pareiškėja ir jos dukra nebuvo pasyvios, išreiškė savo poziciją, kad V. D. neatsisako senelio palikimo, nori jį priimti, susirašinėjo su Kauno rajono 5-ojo notaro biuru, įgaliojo K. S., kuri kreipėsi į Kauno apylinkės teismą civilinėje byloje Nr. S2-20743-1158/2021 su prašymu dėl teismo leidimo priimti palikimą nepilnamečio vaiko vardu išdavimo, V. D. siuntė giminaitei žinutę (DOK – 118063).

Įstatyme nenurodyta, kokios termino praleidimo priežastys pripažįstamos svarbiomis. Klausimą, ar konkrečios palikimui priimti priežastys pripažintinos svarbiomis ir ar jos yra pagrindas terminui atnaujinti, teismas sprendžia, atsižvelgiant į terminų, nustatytų palikimui priimti, paskirtį, teises pasekmes, konkrečias bylos aplinkybes, dalyvaujančių byloje asmenų elgesį, teisinį statusą, pareiškėjų elgesį bei kitas reikšmingas aplinkybes, taip pat į protingumo, sąžiningumo bei teisingumo kriterijus (CK 1.5 straipsnis).

Nagrinėjamu atveju pareiškėja prašo pratęsti terminą priimti palikimą nepilnamečio vaiku vardu, t. y. reikalavimas pareikštas siekiant apginti nepilnamečio vaiko turtinius interesus. Teismas visiškai sutinka su VTAS, jog pamatinis vaiko teisių apsaugos principas, įtvirtintas tarptautinėje ir nacionalinėje teisėje, yra vaiko interesų viršenybės principas. 1989 m. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, imantis bet kokių vaiką liečiančių veiksmų, nesvarbu, ar tai darytų valstybinės, ar privačios įstaigos, užsiimančios socialiniu aprūpinimu, teismai, administracijos ar įstatymų leidimo organai, svarbiausia – vaiko interesai. Tai, kad visur ir visada pirmiausia turi būti atsižvelgiama į teisėtus vaiko interesus, įtvirtinta ir Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 4 straipsnio 1 punkte, CK 3.3 straipsnio 1 dalyje, taip pat proceso teisės normose (CPK 582 straipsnio 7 dalyje). Tiek priimant teisės aktus, sprendžiant šeimos klausimus, susijusius su vaikų teisėmis, tiek sprendžiant klausimus, kurių teisės aktai nereglamentuoja, visada būtina įvertinti sprendimą ar bet kokią kitą veiksmą vaiko interesų atžvilgiu bei užtikrinti, kad jie nebūtų pažeidžiami. Įstatymai ir jų taikymas turi apsaugoti nepilnamečius vaikus nuo netinkamos kitų šeimos narių bei kitų asmenų ir kitokių veiksmų įtakos (CK 3.3 straipsnio 2 dalis).

Vaiko interesų viršenybės principo įgyvendinimas yra viešojo intereso apsaugos sudedamoji dalis. Vaiko interesų viršenybė turi būti užtikrinama *inter alia* ir turtiniuose santykiuose. Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisės norma nurodo, kad vaikas turi teisę į nuosavybę, kurią saugo ir gina Lietuvos Respublikos Konstitucija, šis ir kiti įstatymai. Vienas iš nepilnamečio vaiko nuosavybės teisės įgijimo pagrindų yra paveldėjimas (CK 4.47 straipsnio 1 dalis). Nepriklausomai nuo būdo, kuriuo nepilnametis vaikas įgijo nuosavybę, jo nuosavybės teisė turi būti ginama ne mažesne apimtimi nei pilnamečių savininkų. Nagrinėjamu atveju teismas sutinka su suinteresuoto asmens R. J. atstove, jog pareiškėja savalaikiai ir rūpestingai neatliko visų veiksmų reikalingų jos nepilnamečio vaiko vardu priimti palikėjo palikimą, tačiau V. D. yra nepilnametė, todėl jos turtiniai interesai privalo būti ginami, nepaisant jos įstatyminės atstovės laiku neatliktų veiksmų.

Nagrinėjant tokius ginčus, kiekvienu atveju svarbu individualiai įvertinti praleisto termino trukmę, praleidimo priežastis, terminą praleidusio įpėdinio elgesį sužinojus apie palikimą, ar pareiškėjas buvo pakankamai atidus, sąžiningas ar, priešingai, savo teises įgyvendino nerūpestingai, aplaidžiai. Šia prasme kiekvienam konkrečiam atvejui taikytini ne vidutiniai, o individualūs sąžiningo, atidaus bei rūpestingo asmens elgesio standartai. Terminas palikimui priimti gali būti atnaujinamas tik tokiam įpėdiniui, kuris turėjo valią palikimą priimti, tačiau dėl susidėjusių individualių gyvenimo aplinkybių negalėjo atlikti įstatyme nustatytų palikimo priėmimo veiksmų. Tik nesant realiai sutrukdžiusių kliūčių, laikytina, kad įpėdinis nepareiškė noro priimti palikimą (*Šiaulių apygardos teismo 2020 m. gruodžio 16 d. sprendimo civilinėje byloje Nr. e2A-691-357/2020 19 p.*). Nagrinėjamu atveju terminas palikimui priimti praleistas daugiau nei vieneri metai, pareiškėja ir įpėdinė V. D. notarei, įgaliojimuose, giminaitei siūstoje žinutėje nurodė, kad palikimo neatsisako, per įgaliotą asmenį kreipėsi 2021 m. į teismą, surašė įgaliojimus, bendravo su notare raštu ir telefonu, 2022 m. gegužės 31 d. kreipėsi į teismą su šiuo pareiškimu. Šioje byloje įvertinus objektyvias

aplinkybes, kad įpėdinė yra nepilnametė ir su pareiškėja gyvena Norvegijoje, galimą įgalioto asmens K. S. teisinių žinių stoką, pareiškėjos nesavalaikiai atliktus veiksmus, įpėdinės negalėjimą savarankiškai nuo 2021 m. balandžio 20 d. iki 2021 m. liepos 20 d. atlikti veiksmų dėl palikimo priėmimo, jos pripažintinos teisinę reikšmę turinčiomis aplinkybėmis, dėl kurių terminas buvo praleistas, ir nebuvo laiku atlikti veiksmai dėl palikimo priėmimo. Spręstina, kad termino neatnaujinimas turėtų neigiamą reikšmę V. D. turtiniams interesams.

Atsižvelgiant į išdėstytas aplinkybes teismas sprendžia, kad nors pareiškėja savalaikiai ir rūpestingai neatliko visų veiksmų reikalingų jos nepilnamečio vaiko vardu priimti palikėjo palikimą, priežastys dėl ko buvo praleistas CK 5.50 straipsnyje įtvirtintas trijų mėnesių palikimo priėmimo terminas yra objektyvios ir svarbios, atnaujinus terminą bus sprendžiama dėl teismo leidimo pareiškėjai išdavimo, termino atnaujinimas turi teisinę reikšmę pareiškėjos veiksams atlikti notaro biure jos nepilnamečio vaiko vardu priimant palikimą, todėl palikimo, atsiradusio po palikėjo V. D., 2021 m. balandžio 20 d. mirties, priėmimo terminas atnaujintinas (CK 5.57 straipsnio 1 dalis, CPK 577 straipsnis).

Dėl prašymo išduoti teismo leidimą

Nepilnamečio vaiko vardu palikimą gali priimti tėvai ar globėjai tik gavę išankstinį teismo leidimą (CK 3.188 straipsnio 1 dalies 2 punktas). Teismo leidimas yra papildoma nepilnamečio vaiko turtinių teisių apsaugos garantija.

Nagrinėdamas klausimus, susijusius su vaiko teisėmis ir sprenddamas prašomo leidimo išdavimo klausimą, teismas atsižvelgia išimtinai į vaiko interesus (CK 3.3 straipsnis). Sprendžiant klausimą, ar išduoti teismo leidimą nepilnamečių vaikų vardu priimti ar atsisakyti priimti palikimą, teismas privalo atsižvelgti į CK 5.52 straipsnio nuostatas, kad įpėdinis, kuris priėmė palikimą, už palikėjo skolas atsako visu savo turtu. Sutinkamai su CK 5.53 straipsnio 1 dalimi, įpėdinis priėmęs palikimą pagal antstolio sudarytą apyrašą, už palikėjo skolas atsako tik paveldėtu turtu. Nagrinėjamu atveju pareiškėja prašo išduoti teismo leidimą priimti nepilnamečio vaiko V. D. vardu palikimą, atsiradusį po jos senelio mirties, palikimą priimant pagal apyrašą.

Pateikti dokumentai, taip pat teismo posėdžio metu suinteresuotų asmenų paaiškinimai patvirtina, jog palikėjas turi nekilnojamojo turto, adresu (*neskelbtina*), duomenų apie palikėjo kreditorius dalyvaujantys asmenys nenurodė. Pareiškėjos šeima nėra žinoma Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai. Teismas sutinka su VTAS išvadoje nurodytu, kad tik dalis įsipareigojimų yra išviešinama, todėl visada egzistuoja galimybė, kad apie kitus įsipareigojimus taps žinoma jau po palikimo priėmimo, todėl prašomas palikimo priėmimo būdas pagal apyrašą geriausiai atitiktų nepilnamečio vaiko interesus, taip būtų apgintos jo turtinės teisės ir interesai.

Atsižvelgiant į išdėstytą ir siekiant maksimaliai apsaugoti nepilnamečio vaiko interesus, pareiškėjai išduodamas teismo leidimas priimti palikimą nepilnamečio vaiko vardu pagal antstolio sudarytą turto apyrašą (CK 5.53 straipsnio 1 dalis). Pareiškėjai išaiškinama, kad dėl palikimo priėmimo pagal turto apyrašą įpėdinis pareiškimu kreipiasi į palikimo atsiradimo vietos notarą. Gavęs šį pareiškimą, notaras nedelsdamas išduoda įpėdiniui vykdomąjį pavedimą dėl turto apyrašo sudarymo. Šis pavedimas vykdomas CPK nustatyta tvarka. Notaro išduotą vykdomąjį pavedimą dėl turto apyrašo sudarymo įpėdinis ne vėliau kaip per dvi savaites pateikia bet kuriam palikimo atsiradimo vietos apylinkės teismo veiklos teritorijoje veikiančiam antstoliui. Per dvi savaites nuo išdavimo antstoliui nepateiktas vykdomasis pavedimas dėl turto apyrašo sudarymo negalioja ir bet kuris įpėdinis turi teisę kreiptis į notarą dėl naujo vykdomojo pavedimo išdavimo (CK 5.53 straipsnio 2 dalis).

Iš pareiškėjos valstybei priteistina 31,36 Eur procesinių dokumentų įteikimo išlaidų (CPK 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 96 straipsnis).

Teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 290, 291, 579-582 straipsniais,

n u t a r i a :

prašymą tenkinti.

Atnaujinti pareiškėjai L. D., asmens kodas (*neskelbtina*), įstatyme nustatytą terminą jos nepilnamečio vaiko V. D., asmens kodas (*neskelbtina*), vardu palikimui, atsiradusiam po palikėjo V. D., asmens kodas (*neskelbtina*), 2021 m. balandžio 20 d. mirties, priimti.

Išduoti leidimą pareiškėjai L. D., asmens kodas (*neskelbtina*), jos nepilnamečio vaiko V. D., asmens kodas (*neskelbtina*), vardu priimti palikimą, atsiradusį po palikėjo V. D., asmens kodas (*neskelbtina*), 2021 m. balandžio 20 d. mirties, pagal antstolio sudarytą apyrašą.

Priteisti valstybei iš pareiškėjos L. D., asmens kodas (*neskelbtina*), 31,36 Eur (trisdešimt vieno euro 36 ct) procesinių dokumentų įteikimo išlaidas. Valstybei priteistos sumos turi būti įmokėtos į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752, biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas 5662.

Nutarties patvirtintą kopiją siūsti byloje dalyvaujantiems asmenims (jų atstovams).

Nutartis dalyje dėl termino atnaujinimo ir bylinėjimosi išlaidų valstybei priteisimo per septynias dienas nuo nutarties paskelbimo dienos gali būti skundžiama atskiruoju skundu Kauno apygardos teismui per Kauno apylinkės teismo Kauno rūmus. Kitoje dalyje nutartis neskundžiama ir įsiteisėja nuo jos priėmimo dienos.

Teisėja

Virginija Melienė